

بهار رحمتی

مجموعه کتاب‌های درنا و برنا علوی

فارسی چهارم دبستان

مؤلف: خاطره صالح آبادی

ناظر علمی و محتوایی: نکیسا رحمانی

سفر ناشر

به نام آن که جان را فکرت آموخت چراغ دل به نور جان برافروخت

در سری جدید کتاب‌های دبستانی مؤسسه فرهنگی آموزشی علوی تغییراتی در جهت بهبود روند آموزش صورت گرفته که امید است این اصلاحات مسیر دسترسی نوآموزان را به اهداف مورد نظر آموزشی تسریع ببخشد. همچنین مد نظر است مریبان عزیز بتوانند با استفاده از این کتاب به عنوان ابزار کمک آموزشی مفیدی، کودکان را برای ورود به دبستان آماده نمایند.

سپاس بی کران یگانه‌ی هستی بخش را که به انسان توانایی اندیشیدن عطا کرد، تا به یاری این دهنش راه پیشرفت و ترقی را بپیماید و به امید اینکه عنایات الهی شامل حال ما باشد تا با بضاعت ناچیز علمی خود در خدمت دانش آموزان و آینده‌سازان کشور عزیزمان باشیم.

واحد انتشارات مؤسسه علمی آموزشی علوی برای ارتقای سطح علمی دانش آموزان و دانش پژوهان با استفاده از دانش و تجربه‌ی مؤلفان، مدرسان مدارس و آموزشگاه‌های خود به تدوین و چاپ کتاب‌های کمک آموزشی اقدام کرده است.

کتابی که در اختیار دارید، مجموعه‌ی برگزیده‌ای از تمرین‌ها و پرسش‌ها به همراه یک درس‌نامه‌ی جامع و تخصصی است.

در هر درس برای تسلط کامل دانش آموز به مبحث از سوالات عینی، ذهنی و خلاقیتی بهره برده‌ایم. در فصل آخر ارزشیابی از تمام دروس با قابلیت آزمون‌گیری به همراه جدول خودارزیابی در اختیار دانش آموزان قرار می‌گیرد. در این کتاب سعی بر این بوده تا با سود جستن از گفتار بسیار شیوا و متناسب با پایه‌ی تحصیلی و با در نظر گرفتن اهداف کتاب درسی، عمق یادگیری را افزایش دهیم.

تمام رنگی بودن صفحات کتاب، رعایت الگوی استاندارد برای تعداد سطور، اندازه‌ی قلم، تعداد صفحات، قطع کتاب، طراحی و رنگ‌بندی منحصر به فرد بر اساس الگوی روانشناسی، از ویژگی‌های بارز این مجموعه‌ی کتاب‌ها است.

۰۲۱-۲۲۸۹۲۵۵۰

www.alavi.ir

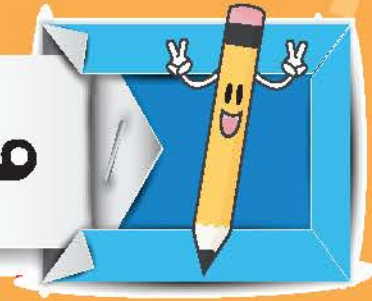
pub@alavi.ir

۰۲۱-۶۴۰۲۷۲۷۰

دریافت سفارشات

مقدمه

کتابی که پیش رو دارید براساس اهداف کتاب فارسی چهارم دبستان و جهت تقویت قوه‌ی تخیل و خلاقیت، درگیر کردن دانش‌آموزان در فعالیت‌های متنوع یاددهی-یادگیری، پرورش حس مسئولیت‌پذیری، فراهم نمودن موقعیت‌های مناسب جهت تعامل دانش‌آموزان با اولیای خود همراه با تقویت مهارت و افزایش سرعت عمل در انجام کار تدوین و طراحی گردیده است.

ساختار کتاب فارسی به شرح زیر است:

درسنامه: خلاصه‌ی درس همراه با اهداف آن جهت آشنایی اولیا و دانش‌آموزان با مفاهیم اصلی و کلیدی.

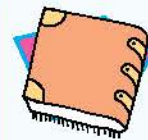
جعبه‌ی کلمات: آشنایی با واژه‌های جدید، معنی آن‌ها جهت گسترش واژگان و افزایش گنجینه‌ی لغات فارسی.

تمرین: استفاده از انواع سؤالات درست- نادرست، کامل‌کردنی، وصل‌کردنی، کوتاه پاسخ، جمله‌نویسی به شکل‌های متنوع، جذاب و خلاق جهت تثبیت آموخته‌ها و تمرین و تکرار. هم‌چنین در قسمت پایانی تمرینات از سؤالات چهارگزینه‌ای جهت آشنایی دانش‌آموزان با این‌گونه سؤالات و آماده‌سازی برای شرکت در آزمون‌های مختلف استفاده گردیده است.

درک مطلب: خواندن داستان‌های کوتاه با هدف روان‌خوانی، پرورش قدرت فهم و تفسیر از یک متن همراه با افزایش اطلاعات عمومی و درک مفاهیم. هدف اصلی خواندن داستان‌ها پیشرفت سطح سواد خواندن و آماده‌سازی دانش‌آموزان برای شرکت در مسابقات بین‌المللی پرلز می‌باشد.

ارزشیابی: ارزشیابی پایانی فصل‌ها و ۴ ارزشیابی پایان دوره جهت سنجش یادگیری فراگیران در بخش پایانی کتاب ارائه شده است.

به امید آنکه درس فارسی برای تمام دانش‌آموزان ایران زمین شادی‌آور و لذت‌بخش باشد.

تقریم به تمامی
بچه‌های ایران زمین

فهرست

فصل ۱

- درس اول آفریدگار زیبایی ۹
- درس دوم کوه پرستوها ۱۷

فصل ۲

- درس سوم راز نشانه‌ها ۲۶
- درس چهارم ارزش علم ۳۴
- درس پنجم رهایی از قفس ۴۷

فصل ۳

- درس ششم آرش کمانگیر ۵۶
- درس هفتم مهمان شهر ما ۶۰

فصل ۴

- درس نهم لطف مق ۱۰۵
- درس چهاردهم ادب از کج آموفتی؟ ۱۱۴
- درس پانزدهم شیر و موش ۱۲۲

فصل ۵

- درس هشتم درس آزاد ۷۰
- درس نهم درس آزاد ۷۶

فصل ۶

- درس دهم باغچه‌ی اطفال ۸۰
- درس یازدهم فرماندهی دل‌ها ۸۹
- درس دوازدهم اتفاق ساده ۹۷

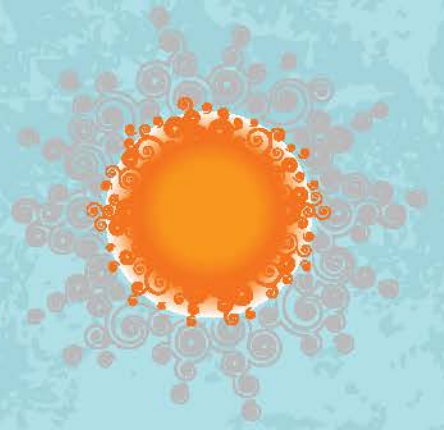
۱۴۸ ارزشیابی

فصل ۷

- درس شانزدهم پرستگر ۱۳۰
- درس هفدهم مدرسه‌ی هوشمند ۱۳۸

فصل ۸

به نام خدای بزرگ   که پروانه را آفرید
به روی دو تا بال او   خط و خال زیبا کشید
خدایی که با یاد او   لب غنچه‌ها باز شد
نوک زرد بلبل از او   پیر از شعر و آواز شد
خدایی که پرواز را   به گنجشک آموخته
لباسی هم از جنس پر   برای تنش دوخته

شاعر: ناصر کشاورز

فصل اول

نهادها

درس اول

آفریدگار زیبایی

درس دوم

کوچ پرستوها

درس اول

آفریدگار زیبایی

من در این درس مفاهیم زیر را می آموزم:

تفکر و تأمل در مورد طبیعت

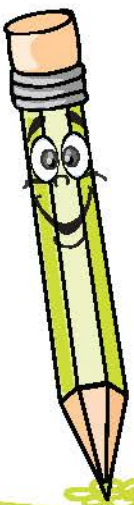
۱

مهارت شکرگزاری و پاسداری از آفریده‌های خدا

۲

طبقه‌ی واژگان ذهنی با درک رابطه بین آنها

۳

درسنامه

این درس مسابقه‌ی نقاشی بین چهار هنرمند طبیعت (فصل‌ها) است.

آن‌ها تصمیم می‌گیرند که هر کس بهتر نقاشی کند، بماند و بقیه بروند. هنرمندان دست به قلم می‌شوند و با کشیدن تصاویری از خود در این مسابقه شرکت می‌کنند و خورشید جهان‌افروز را به داوری انتخاب می‌کنند. هر کدام از این فصل‌ها زیبایی‌های مخصوص خود را به تصویر می‌کشند و داوری بین آن‌ها بسیار دشوار می‌شود. سرانجام خورشید تصمیم می‌گیرد که هر چهار هنرمند بمانند و به نوبت نقاشی کنند و زیبایی‌های شگفت‌انگیز خود را به جهان نشان دهند.

نقاش همه‌ی این زیبایی‌ها همان آفریدگار هستی است که همه چیز را به‌درستی در جای خود قرار داده است و ما با دیدن و تفکر در پدیده‌ها به وجود خالق آن‌ها پی می‌بریم و به قول سعدی:

«برگ درختان سبز در نظر هوشیار
هر ورقش دفتری است معرفت کردگار»

بخوان و بیاموز

★ برنا: درحالی‌که سر از روی کتاب برمی‌داشت گفت: «درنا، درنا یافتم!»

درنا: چه خبره؟! ترسیدم! حالا چی کشف کردی؟

برنا: به این کلمه‌ها توجه کن؛ «کبوتر، عقاب، گنجشک ...» به نظر تو به این‌ها چی می‌گن؟

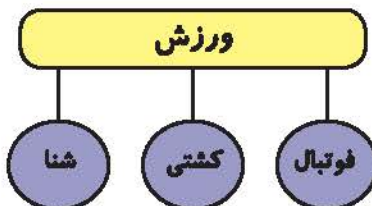
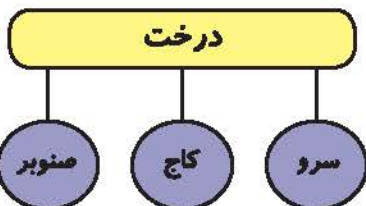
درنا: صبر کن فکر کنم ..... آهان! یادم اومد «پرنده»

درنا: حالا تو خودت بگو به این کلمه‌هایی که من می‌گم چی می‌گن؟ لاله، سنبل، میخک ...

برنا: خوب معلومه دیگه، به این گروه کلمات «گل» می‌گویند.

حالا به این مثال توجه کنید:

ورزش (فوتبال، کشتی، شنا) - درخت (سرو، کاج، صنوبر)

درنا: برنا ببین ابر چه گریه‌ای می‌کند!

برنا: مگر ابر هم گریه می‌کند؟

درنا: ابر نمی‌تواند مثل ما گریه کند. ولی ما از زبان او می‌گوییم که مثل ما کاری انجام داده.

یعنی جان گرفته، که به آن «جان‌بخشی» می‌گویند.

☆ هرگاه نشانه‌های صدادار (آ-ا-ه-ه-پ-ی-و) خواستند کنار هم بیایند، حتماً حرفی در بین این نشانه‌ها قرار می‌گیرد که به آن حرف «میانجی» می‌گویند.

مثال:

پرنده + ان ← پرنده‌گان ← ناشنوا + ان ← ناشنواگان

جمعیه کلمات

.....: گلگون	جهان‌افروز: روشن‌کننده‌ی جهان
.....: سراغ	دل‌انگیز: مطلوب
.....: زینت داد	غوک: قورباغه
تاب نیاوردند: تحمل نکردند	برکه: آبگیر
.....: رمه	ایجاد کردن: پدید آوردن
.....: ضخیم	آویخت: .....
.....: نیلی	قشر: .....
چیره‌دست: ماهر	افکند: .....
معرفت: شناخت خداوند	داوری: .....
.....: دریغ	ارغوانی: .....
.....: پذیرفت	انبوه: زیاد
.....: نظاره کنند	جلا دادن: .....

تمرین

۱. درست یا نادرست بودن جمله‌های زیر را مشخص و سپس موارد نادرست را به صورت درست بنویس.
  - الف) خورشید، داوری چهار هنرمند را به عهده گرفت.
  - ب) واژه‌ی «جلا دادن» به معنی «پاکیزه کردن» است.
  - پ) زنبورهای عسل و پروانه بیشتر در فصل زمستان دیده می‌شوند.
  - ت) مخالف واژه‌ی «انبوه»، «کم» است.

۲. حروف مناسب را انتخاب کن و در جای خالی بنویس. (حتماً حواست به معنی واژه‌ها باشد).

	غ ق		ز ذ ظ ض		غ ق		ص ث س
--	--------	--	------------------	--	--------	--	-------------

۳. هم‌معنی کلمه‌های داده شده را، از بیت‌های روبه‌رو پیدا کن و بنویس.

آبگیر ..... گرچه ماه اندازه دریا دور است از زمین / عکسش اما درون برکه غوغا می‌کند

پنهان ..... من به گوش تو سخن‌های نهان خواهم گفت / سر بجنابان که بلی جز که به سر هیچ مگو

۴. با حروف داخل هر بادکنک کلمه‌ای بنویس. (نکته: کلمه‌ای یعنی یک کلمه)

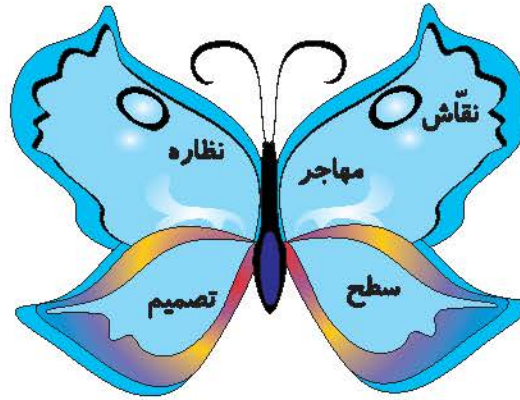
--	--	--	--

۵. کلمه‌های هم خانواده را به هم وصل کن.

۱۱

۶. کلمه‌ی نامناسب را در هر گروه رنگ بزن.

کشاورز	گندم	آسمان	مزرعه
گونیا	نقاله	پرگار	خط کش
دوچرخه	ریل راه آهن	اتوبوس	هواپیما

کلمات رنگ شده‌ی بالا را، در یک متن دو سطری به کار ببر.

.....

.....

۷. کلمه‌های مرتبط به هریک از واژه‌های زیر را بنویس.

ورزش: .....

پرنده: .....

کتاب: .....

جمع‌ها دو دسته‌اند:

نکته

۱. نشانه‌دار ← با علامت: ها - ان - ات، مانند: گل‌ها - دختران - اطلاعات

۲. بی‌نشانه (مکسر) ← بی‌علامت، مانند: اطفال، مدارس

۸. به بوستان محله‌ی خود، سری بزن و جدول زیر را کامل کن.

جمع	مفرد
پرنده‌گان	پرنده
.....	.....
.....	.....
.....	.....

۹. درباره‌ی فصل تولد خودت یک بند بنویس. فکر می‌کنی کدام ویژگی فصل، در تو بیشتر نمایان شده است؟

.....

.....

.....

.....

۱۰. درباره‌ی هر تصویر یک جمله‌ی زیبا بساز و در هر جمله از کلمه‌ی «رنگارنگ» استفاده کن.

(الف)

.....	جمله
-------	------

(ب)

.....	جمله
-------	------

۱۱. شعر زیر را کامل کن. نام شاعر را بنویس.

سار، از شاخه پرید بال زد تا ته .....
گفت با سبزه و ..... هر چه را .....
دل هر غنچه ..... پرید .....

نام شاعر: .....

۱۲. گزینه‌ی مناسب را انتخاب کن.

الف) کدام کلمه با نشانه‌ی «ان» به کلمه‌ی «جمع» تبدیل نمی‌شود؟

(۱) دانا (۲) جنگجو (۳) گوینده (۴) خروش

ب) در کدام بیت، جان‌بخشی (تشخیص) وجود ندارد؟

(۱) خبری داشت کلاغ گفت در گوش درخت
(۲) برگ بی‌حوصله شد سبزه خمیازه کشید
(۳) دل هر غنچه تپید رنگ گلبرگ پرید
(۴) آهو از دشت گریخت رمه برگشت به ده

پ) در متن زیر چند کلمه‌ی نادرست وجود دارد؟

زمستان، اول ابرهای زخیم خاکستری رنگ را در آسمان پهن کرد و زمین را از نظر خورشید، ناپدید ساخت. او در یک روز، تمام سطح زمین را به رنگ سفید درآورد و رودخانه‌ها را با غشر نازکی از یخ، براق کرد.

(۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

ت) جمله‌ی زیر، با کدام واژه کامل می‌شود؟

«دشت را از خوشه‌های طلایی گندم .....»

(۱) نشانند (۲) افشانند (۳) پوشانند (۴) ستاد

درک مطلب

داستان ناتمام زیر را به دلخواه خود کامل کن و سپس به پرسش‌ها پاسخ بده. □

مرغابی در آب، روشنایی ستاره‌ای دید؛ فکر کرد که ماهی است. قصد کرد تا آن را بگیرد ولی چیزی پیدا نمی‌کرد. وقتی بارها امتحان کرد و نتیجه‌ای به دست نیاورد؛ آن کار را رها کرد. روزهای دیگر که ماهی می‌دید، گمان می‌برد که همان روشنایی است؛ قصد گرفتن ماهی نمی‌کرد. و.....

منبع:

کلیله و دمنه

۱. داستان ناتمام «مرغابی» را با یک جمله به پایان برسان.

.....

.....

۲. برای داستان، عنوان مناسبی پیدا کن.

.....

.....

۳. روشنایی که مرغابی در آب می‌دید، چه بود؟

.....

.....

۴. نتیجه‌ای که از این داستان گرفتی چه بود؟

.....

.....

